

Det norske mediemangfoldet

En styrket mediepolitikk for borgerne

Foto: Pandora Film AS, NRK, TV 2 AS, LLA og MBL/Trine Ohrberg-Rolfsrud

Mediemangfoldsutvalget

- Oppnevnt ved kongelig resolusjon 18. september 2015

- Leder: **Knut Olav Åmås**, Stiftelsen Fritt Ord

- Medlemmer:

Ellen Altenborg, Linke I&M

Hallvard Moe, UiB

Ivar Rusdal, Nordsjø Media

Gunnar Stavrum, Nettavisen

Hildegunn Soldal, Aller/Dagbladet (medlem til 7. desember 2016)

Thor Gjermund Eriksen, NRK

Hilde Eika Nesje, Bø Blad

Olav T. Sandnes, TV 2

Randi Øgrey, MBL

Mandat - hovedpunkter

- Vurdere hva statens mål for mediemangfoldet bør være
- Beskrive sentrale utviklingstrekk på mediefeltet og hvordan disse påvirker mediemangfoldet
- Vurdere det samlede norske tilbudet med særlig fokus på nyhets- og aktualitetsmedier og mediernes funksjon i nyhets- og debattformidlingen, samt allmennkringkastere og deres betydning for Norges språk og kultur
- Vurdere hvordan statens økonomiske virkemiddelapparat, bl.a. produksjonstilskuddsordningen og kringkastingsavgiften, best kan innrettes for å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale og stimulere til et mangfoldig medietilbud
- Vurdere behov, omfang og offentlig finansiering av allmennkringkasting og nyhets- og aktualitetsmedier

Tre aspekter ved mediemangfold

- Mediemangfold er en forutsetning for demokrati og ytringsfrihet
- Tre aspekter ved mediemangfold:
 - Avsendermangfold
 - Innholdsmangfold
 - Bruksmangfold
- Utvalget vektlegger bruksmangfold som det avgjørende aspektet, fordi medieinnholdet først får verdi når det tas i bruk, men er også bekymret for utviklingen av innholdsmangfoldet

Foto: MBL/Trine Ohrberg-Rolfsrud

Hva vi har å sikre og utvikle

- En variert og rik avisflora med 228 aviser
- En solid og bred offentlig finansiert allmennkringkaster og et bredt radio- og tv-tilbud nasjonalt og lokalt
- Innovativ tenkning i etablerte og nye medieselskaper
- En teknologisk avansert og sterkt mediebrukende befolkning
- Mye kvalitet og mangfold i innhold (men ikke nok)

Samtidig: Store sprik i tilliten til mediene og tiltagende debatt om deres virkelighetsbilde

Hovedutfordringer utvalget ser

- De redaksjonelle mediernes forretningsmodeller svikter, og finansieringen av ressurskrevende journalistikk er satt under press
- Brukerinntektenes betydning for medieøkonomien har økt samtidig som en lavere andel av befolkningen enn før er villig til å betale for innholdet
- Sosiale medier, søkemotorer og aggregatorer er blitt de viktigste arenaene for mange. Svekkelsen av breddemediene innebærer risiko for at mediedietten blir smalere og at upålitelige kilder får stor gjennomslagskraft
- En liten, men økende andel av befolkningen oppsøker i liten grad nyheter
- Det er en systematisk skjevhet i kjønnsbalansen i avsenderleddet, på innholdssiden og i bruksmønstre

Overordnet om forslagene

- Ideelt sett bør mest mulig av journalistikken finansieres på andre måter enn ved langvarig offentlig støtte
- Men: Store strukturelle endringer har medført at det per i dag ikke finnes bærekraftige forretningsmodeller for å finansiere samfunnsviktig journalistikk – tilsier særlig offentlig innsats akkurat nå
- Infrastrukturen i demokratiet er under så sterkt press at det er grunn til å frykte deler av den viktige journalistikkens fremtid
- Utvalget ber norske politikere om å endre mediepolitikken og oppgradere ambisjonene med de offentlige ordningene så raskt som mulig, og med mye høyere tempo enn hittil

Overordnet om forslagene (forts.)

- I en omstillings- og overgangsperiode anbefaler utvalget omfattende og offensive offentlige tiltak for å sikre borgerne og samfunnet den viktige journalistikken
- Utvalget foreslår flere endringer i eksisterende offentlige virkemidler og fremmer en rekke forslag til nye tiltak og ordninger
- Tiltakene er i hovedsak tidsavgrenset og skal evalueres før eventuell videreføring

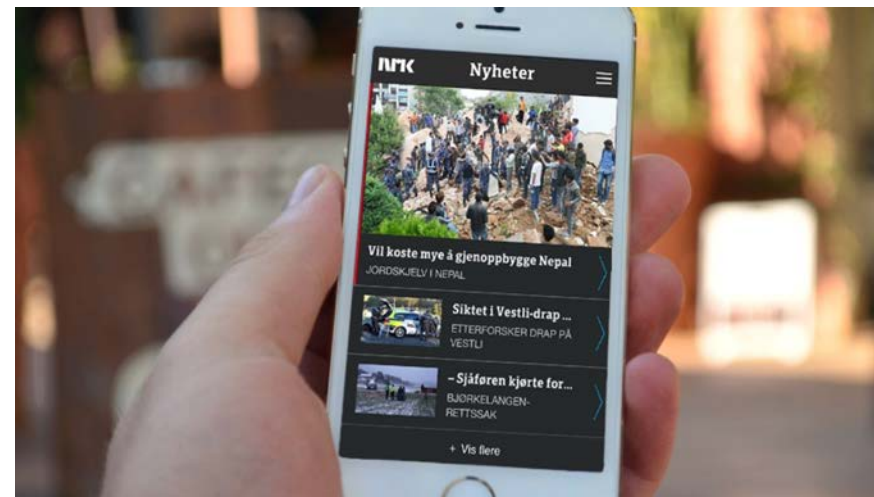

Foto: NRK

Mediemangfoldsutvalget står samlet bak samtlige forslag

Stortingsmelding og fireårssyklus

Utvalget ser behov for en regelmessig gjennomgåelse av mål og virkemidler og foreslår at regjeringen hvert fjerde år legger frem en bred stortingsmelding som vurderer de mediepolitiske målene og virkemidlene

Utvalget foreslår at et styringssignal for de overordnede økonomiske rammene for samtlige virkemidler på medieområdet fastsettes for fire år av gangen

Foto: TV 2

Offentlig finansiert allmennkringkasting

Utvalget foreslår at:

- Eierskapet til NRK overføres til en stiftelse
- NRKs ansvar for mediemangfoldet og forpliktelse til å gjøre arkivinnhold tilgjengelig følges opp

De avgjørende kriteriene for valg av finansieringsmodell er NRKs uavhengighet, innkrevingsformens legitimitet og oppslutning samt at den er fremtidsrettet, at NRK har forutsigbare inntekter og modellens sosiale profil. Utvalget mener at begge modellene som ekspertgruppen har anbefalt (bidrag og avgift) vil ivareta disse hensynene

Foto: NRK

Kommersiell allmennkringkasting

- Utvalgets delutredning 18. oktober 2016 konkluderer med at dersom staten vil være sikker på at en kommersiell allmennkringkaster utenfor Oslo-området opprettholdes, tilsier det at staten etablerer nye virkemidler for å videreføre dette

Utvalget foreslår i NOU 2017: 7

- At en eventuell tidsavgrenset avtale om kompensasjon for merkostnader ved kommersiell allmennkringkasting begrenses til lineært tv
- Å tilby én riksdekkende radiokanal kompensasjon for merutgifter forbundet med å tilby allmennkringkastingsinnhold

Indirekte økonomiske virkemidler

Utvalget foreslår:

- Momsfritaket bør utvides til alle nyhets- og aktualitetsmedier. Også medier som dekker få stoffområder, men som dekker disse i dybden, må omfattes
- Momsfritaket må også gjelde for salg av enkeltartikler
- Et fritak for arbeidsgiveravgift for nyhetsbaserte norske medieselskaper – som et nødvendig, midlertidig omstillingstiltak, begrenset til fire år

Foto: TV 2

Fritak for arbeidsgiveravgift

- Utvalget foreslår at norske medier fritas for arbeidsgiveravgift i fire år
- Et fritak vil bidra til utvikling og omstilling i en overgangsperiode, fordi eksisterende forretningsmodeller ikke gir nok inntekter til å opprettholde det mest ressurskrevende innholdet
- Et fritak vil fungere som et generelt, ubyråkratisk tiltak med armlengdes avstand til politiske myndigheter som er lett å kontrollere
- Fritaket skal gjelde alle medieselskaper som i hovedsak er nyhetsbaserte, men ikke avgrenses til redaksjonell produksjon
- Økonomisk virkning 500-600 mill. MBL og LLAs medlemmer (ekskl. kringkastere) betaler i dag ca. 500 millioner kroner i arbeidsgiveravgift. Tallet blir noe høyere når man tar med kringkastingsvirksomhet

Overordnet om produksjonstilskuddet

Utvalget mener at produksjonstilskuddet bør videreføres, men med flere nødvendige justeringer. Utvalget foreslår at:

- Tilskuddsrammen for produksjonstilskuddet fastsettes for fire år, og at tilskuddet justeres opp årlig i samsvar med lønns- og prisvekst
- Mottakere av produksjonsstøtte pålegges å utarbeide en plan for hvordan mediet vil prøve å redusere støttebehovet i løpet av fireårsperioden
- Det utredes felles kvalifikasjonskriterier og kriterier for fordeling av støtte basert på bruk av mediene

Produksjonstilskuddet

For å styrke lokale nyhetsmedier og muliggjøre innovasjon og omstilling, foreslår utvalget en minstesats for tilskudd:

- Lokale medier mellom 1000 og 6000 i opplag får 750 000 kroner
- Aviser i de tre nordligste fylkene mottar et tilskudd på 1 295 000 kroner

Foto: LLA

Produksjonstilskuddet (forts.)

Utvalget foreslår:

- Å avvikle den særskilte tilskuddssatsen for nummertøaviser i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim over fire år. Disse vil deretter få tilskudd etter samme sats som øvrige lokale nummertømedier. Den særskilte satsen for riksdekkende, meningsbærende nummertømedier beholdes
- Å redusere det dynamiske taket på tilskuddet til individuelle mottakere av tilskudd med like store beløp årlig over fire år, til 27 prosent av driftskostnadene, forutsatt at det gis et tidsavgrenset fritak for arbeidsgiveravgift

Tiltakene vil bidra til en mer rimelig fordeling av tilskuddsrammen, styrke ordningens legitimitet og redusere støtteavhengighet

Nye direkte økonomiske virkemidler

Utvalget foreslår at det etableres nye tilskuddsordninger for:

- Innovasjonsprosjekter i nyhetsmedier, for eksempel redaksjonell, innholdsrettet innovasjon; datastøttet journalistikk; prosjekter som stimulerer deling og samarbeid; prosjekter med brukermedvirkning og transparens i den journalistiske prosessen og etableringsstøtte for journalistiske gründerprosjekter (30 mill.)
- Å stimulere samfunnsviktig journalistikk, fordi denne vesentlige journalistikken er så utsatt at det er behov for å sikre den gjennom en egen støtteordning (20 mill.)
- Nyhetsmedier som er gratis for brukerne, som bl.a. skal fremme nyhetskonsumenter blant de som i lavere grad aktivt oppsøker nyheter (20 mill.)

Utvalget ber Regjeringen snarest utrede en mulig supplerende støtteordning for nasjonale og regionale breddemedier som i dag ikke er støtteberettigede - gjerne basert på redaksjonelle kostnader

Samlet oversikt

Statens mål for mediemangfoldet bør være: "Med sikte på å fremme en felles, åpen og opplyst offentlig samtale, bør staten legge til rette for at alle borgere kan bruke et mangfold av uavhengige nyhets- og aktualitetsmedier"

	Økonomiske konsekvenser (reduserte utgifter -)
Kompensasjon allmennkringkaster tv	135 000 000
Kompensasjon allmennkringkaster radio	3 000 000
Styrke lokalaviser gulv 750 000 kroner	39 000 000
Avvikle nummertoviser sats 2	-10 000 000
Dynamisk tak	-21 000 000
Tilskudd gratismedier	20 000 000
Tilskudd innovasjon	30 000 000
Tilskudd samfunns viktig journalistikk	20 000 000
Utvide mva.-fritaket	25 000 000
Fritak for arbeidsgiveravgift	500–600 000 000
Avvikle distribusjonstilskudd Finnmark	-2 000 000
Styrke etterutdanning	2 000 000
Bedre statistikk for mediepolitiske beslutninger	2 000 000
Sum	743–843 000 000

Tabellen tar ikke høyde for at dynamisk tak og avvikling av sats 2 skal fases inn over fire år.

Det norske mediemangfoldet

En styrket mediepolitikk for borgerne

